

У заяві про забезпечення доказів повинні бути зазначені:

- докази, які необхідно забезпечити;
- обставини, що можуть бути підтверджені цими доказами;
- обставини, які свідчать про те, що подання потрібних доказів може стати неможливим або ускладненим, а також справа, для якої потрібні ці докази, або з якою метою потрібно їх забезпечити.

До заяви про забезпечення доказів, яка не відповідає вимогам закону, застосовуються наслідки, встановлені ст.121 ЦПК (залишення заяви без руху, повернення заяви).

Заява про забезпечення доказів розглядається судом, який розглядає справу, а якщо позов ще не пред'явлений, — місцевим загальним судом, у межах територіальної підсудності якого можуть бути зроблені процесуальні дії щодо забезпечення доказів.

Заява про забезпечення доказів розглядається протягом п'яти днів з дня її надходження з повідомленням сторін та інших осіб, які беруть участь у справі. Присутність цих осіб не є обов'язковою.

За загальним правилом, забезпечення доказів здійснюється після відкриття провадження у цивільній справі і постановлення ухвали про це. Тобто, після виникнення цивільно-процесуальних правовідносин. Але в окремих випадках, за заявою зацікавленої особи, суд може забезпечити докази і до пред'явлення нею позову. Це допускається, коли у заявника є обґрунтовані посилання на неможливість подальшого подання певних доказів або виникнення труднощів у зв'язку з цим, якщо не забезпечити докази вчасно. Таке забезпечення запобігатиме таким ризикам і сприятиме захисту прав та інтересів осіб, які беруть участь у справі.

Цивільно-процесуальний Кодекс України, чітко врегулював порядок забезпечення доказів до порушення провадження у цивільній справі. У випадку подання заяви (клопотання) про забезпечення доказів до подання позовної заяви, такий заявник повинен подати позовну заяву протягом десяти днів з дня постановлення ухвали про забезпечення доказів. У разі неподання позовної заяви у зазначений строк, особа, яка подала заяву про забезпечення доказів, зобов'язана відшкодувати судові витрати, а також збитки, заподіяні у зв'язку із забезпеченням доказів.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, Селіванов М.В.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОКРЕМИХ ВИДІВ ПОКАРАНЬ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН. СМЕРТНА КАРА.

Лисенко Надія Володимирівна,
студентка-магістр юридичного факультету
ХНУ імені В.Н. Каразіна
e-mail: *super.nicita@yandex.ru*

Ключові слова: кримінальне право зарубіжних країн, смертна кара, система покарань в кримінальному праві зарубіжних країн.

У процесі боротьби зі злочинністю має місце такий вид кримінального покарання за особливо тяжкі злочини, як смертна кара, яка позбавляє людину не лише права на життя, але й самого життя.

Смертна кара – це позбавлення людини життя в якості покарання. В сучасному світі така міра в багатьох юрисдикціях є незаконною, а в деяких – законним кримінальним покаранням лише за особливо тяжкі злочини.^[1] Смертна кара як вид покарання передбачена

в законодавстві Англії, США, Китаї, Нігерії, Камеруні, Сінгапурі, Малайзії, Японії, Південній Кореї, загалом у світі 68 країн, в яких досі застосовується даний вид покарання.^[2]

В **Англії** даний вид покарання формально може бути призначено за вчинення трьох злочинів, а саме: 1) за зраду суверену або державі; 2) за піратство з насильством; 3) по підпал королівських (державних) кораблів, портів, складів.

Однак, смертна кара не може бути застосована до осіб молодших за 18 років і до вагітних жінок. За вчинення особою молодшою за 18 років перелічених злочинів особа підлягає тюремному заточенню на невизначений строк (доти поки її Величності буде завгодно), в другому випадку – смертна кара замінюється довічним позбавленням волі.

До 1970 року в Англії застосовували смертну кару за вчинення вбивства, але після поетапного скорочення застосування такого покарання, смертну кару було скасовано. На даний час покарання у виді смертної кари в Англії не застосовується тривалий час взагалі.

В **США** смертна кара призначається за вчинення фелонії класу А. Але в США має місце різноманітний підхід до застосування даного виду покарання на федеральному рівні і в окремих штатах, що обумовлено самою системою законодавства країни. Сама смертна кара визнається в якості покарання як на федеральному рівні, так і в більшості штатів, хоча в деяких штатах, також в Пуерто – Ріко і на Вірджинських островах смертну кару скасовано.

Відповідно до законів федерації смертна кара може застосовуватися по 28 складам злочинів. Що стосується окремих штатів, то в штаті Массачусетс вища міра покарання передбачається лише за тяжке вбивство, що поєднане із зґвалтуванням. В інших штатах може призначатися за один або декілька складів злочинів, таких як наруга над могилою, державна зрада, змушування жінки до вступу у шлюб, дезертирство і шпіднаж. Всього американські юристи налічують до 70 складів злочинів, за вчинення яких може бути призначено даний вид покарання. При цьому всі норми, що передбачають смертну кару, допускають її заміну по життєвим позбавленням волі або позбавленням волі на тривалий строк (20, 30, 60, а іноді і більше 100 років). Приводом для такої заміни може бути не лише пом'якшуючі обставини, але й умови, що відносяться до доказування фактичних обставин справи або до порядку винесення приговору. Слід зауважити, що покарання у виді смертної кари є безальтернативним за державну зраду у 12 штатах. За завідомо помилковий доніс або неправдиві свідчення під присягою при яких по відношенню до невинуватого винесено смертний вирок – в 5 штатах. За вчинення діянь, що потягли за собою аварію потягу та загибель людей – в 3 штатах.

Найбільш жорстоко застосовується смертна кара в штаті Колорадо, Луїзіані, Іллінойсі, Нью – Гемпширі та Техасі, оскільки підліток у віці від 10 років (Колорадо, Луїзіана), від 13 (Іллінойс), та від 15 років (Техас і Нью - Гемпшир) також може отримати даний вид покарання. Взагалі в США смертна кара може застосовуватися до підлітків у 22 штатах.

За даними професора Х. Бідау, за останні 50 років близько 70 неповнолітніх були позбавлені життя з застосуванням даного виду покарання. За іншими даними їх кількість становить близько 200 осіб.

На даний час Верховний суд США вивів з федеральної юрисдикції питання про можливість застосування вищої міри покарання у виді смертної кари до малолітніх осіб і надав право вирішення цього питання на розсуд законодавчих зборів штатів.

В більшості штатів передбачено відстрочку смертної кари для вагітних жінок. При проведенні досліджень спеціальної комісії у 1983 році було зроблено висновки, що в десяти штатах не заборонено виконання смертної кари по відношенню до вагітних жінок, однак реальні випадки застосування виконання даного виду покарання до вагітних не відомі.

Найбільш частим видом смертної кари в сучасному світі є розстріл, але також застосовуються смертельна ін'єкція, електричний стілець, повішання, відсікання голови та побиття камінням. В даний час закони штатів США передбачають п'ять способів смертної кари: повішання, розстріл, електричний стілець, газова камера, смертельна ін'єкція.

Кількість оголошених та виконаних смертних вироків неоднакове в окремих штатах. За даними статистики, кількість виконання смертної кари в штатах Флорида, Джорджія, Луїзіана та Техас складає близько 70 відсотків від загальної кількості. Близько 40 відсотків приговорених до смертної кари в США становлять афро – американці.^[3; 163]

Смертна кара в **Китаї** застосовується як покарання за вчинення таких злочинів, як: державна зрада; сепаратизм; озброєні безлади та бунти; перехід в стан ворога; шпівонаж; продаж за кордон шляхом викупу, вимагательства, шантажу та інших незаконних способів отримання секретів та інформації державної важності; підкуп противником; злочинна халатність, що має наслідком пожежу; злочинна халатність, що потягнула наводнення; злочинна халатність, що має наслідком вибух; злочинна халатність, що потягнула викиди отруєних речовин; злочинна халатність, що поставила під загрозу суспільну безпеку; нанесення шкоди транспортним засобам; нанесення шкоди транспортним комунікаціям; нанесення шкоди енергетичному обладнанню; нанесення шкоди вогнебезпечному або вибухонебезпечному обладнанню; захват повітряних суден; незаконне виготовлення, придбання та продаж, транспортування, пересилання поштою вогнепальної зброї, боєприпасів та вибухових речовин; незаконне придбання та продаж, транспортування ядерних матеріалів; розкрадання стрілецької зброї, боєприпасів, вибухових речовин; виготовлення, реалізація отруєних або шкідливих продуктів харчування; виготовлення, реалізація підроблених лікарських препаратів; контрабанда зброї; контрабанда ядерних матеріалів; контрабанда підроблених грошових знаків; контрабанда культурних цінностей; контрабанда дорогоцінних металів; контрабанда рідкісних видів тварин та предметів з них; контрабанда звичайних товарів та матеріальних цінностей; контрабанда твердих видів відходів; виробництво підроблених грошових знаків; фондові махінації; махінації з векселями; махінації з фінансовими інструментами; шахрайство з акредитивами; видача мнимих чеків ПДВ з метою отримання незаконного прибутку від повернення експортного ПДВ, а також несплати податків та мита; друк, продаж підроблених чеків ПДВ спеціальної встановленої форми; навмисне вбивство; навмисне нанесення тілесних ушкоджень; зґвалтування; зґвалтування неповнолітніх; захват заручників; похилення та продаж жінок та дітей; грабіж; розкрадання; передача інформації про спосіб вчинення злочину іншим особам, підбурювання; озброєна втеча; організація та допомога в озброєній втечі; пограбування давніх захоронень та місць, що мають археологічну цінність; пограбування закам'янілих останків древніх людей, а також флори та фауни; контрабанда, продаж, транспортування та виготовлення наркотичних речовин; організація притонів та проституції; спонукання до проституції; шкода воєнного обладнання військових споруд, а також засобів військової комунікації; навмисна постачання зіпсованого воєнного обладнання або будівництво неприродних військових споруд; розкрадання державних фондів майна; хабарництво; непокоря наказу у воєнний час; приховування або завідомо неправдива передача військової інформації; відмова в переданні воєнних наказів або фальсифікація таких; здача у полон; дезертирство з фронту; перешкоджання виконанню воєнних завдань; дезертирство; розповсюдження слухів та смуту у воєнний час; розкрадання або грабіж військового обладнання та матеріальних ресурсів військового користування; незаконна реалізація або передача у користування третім особам військового обладнання; мародерство населення у воєнний час.^[4]

Статтею 49 Китайського Кримінального кодексу заборонено застосування смертної кари до злочинців, яким було менше 18 років на момент вчинення злочину. Також смертну кару не застосовують у Гонконзі та Макао, які підкоряються окремій юрисдикції у відповідності до принципу «одна країна, дві системи».^[5]

Виконання смертної кари відбувається за допомогою розстрілу або ін'єкції. Ін'єкція частіше використовується для «економічних злочинів», таких як корупція. Розстріл застосовується для більш загальних злочинів, таких як вбивство та наркаторгівля. Виконання смертного вироку оголошується публічно, але сама процедура виконання смертної кари не

відбувається в громадських місцях. Смертні вироки можуть бути виконані на спеціально відведених для цього землях або місцях утримання під вартою. Звичайно територія казні має три периметра: внутрішній – 50 метрів – для виконання; радіус 200 метрів від центру – для Народної озброєної поліції, та в радіусі 2 км від території казні – лінія відповідальності місцевої поліції. Точна кількість людей, яким було виконано смертну кару віднесено до державної таємниці Китаю.

Нігерія займає одне з перших місць у світі за кількістю смертних вироків та смертних кар. Відповідно до КПК Нігерії смертна кара виконується через повішення. Також застосовується й розстріл. Виконання смертних вироків відбувається як в тюрмах, так і на площах й ринках. Смертні вироки виносяться по відношенню до так званих звичайних людей, також й до вищих державних діячів. Кримінальним кодексом даної держави заборонено призначення покарання у виді смертної кари особам, які «визнані винними у вбивстві, але, на думку суду, не досягли 17-річного віку».

В 2002 році смертні вироки, винесені шаріатським судом жінці за народження дитини поза шлюбом, викликали протести широкої світової спільноти, внаслідок чого були скасовані. Однак закони шаріату все ще дозволяють застосовувати смертну кару за позашлюбні відносини.^[6]

Камерун в Кримінальному кодексі встановив смертну кару за такі склади злочинів: участь або допомога в озброєному нападі на Державу; підбурювання іноземної держави вчинити озброєний напад на Камерун; надання допомоги ворогу; нанесення збитків обороні країни або дії спрямовані на вчинення аварії чи катастрофи; будь – яке порушення територіальної цілісності держави у воєнний час; провокація до громадянської війни; змова між цивільними та військовими офіційними особами проти безпеки держави; вбивство офіційної особи; розбій у складі банди у воєнний час. Особливість камерунського законодавства відносно застосування смертної кари полягає в тому, що Воєнні суди мають юрисдикцію як по відношенню до військових, так і до цивільних осіб, і засуджені таким судом особи не мають права на апеляцію, навіть Касаційний суд країни не може розглянути питання про законність такого вироку.^[7]

Кожний смертний вирок повинен бути наданий президенту Республіки на затвердження. До пологів не можуть бути позбавлені життя вагітні жінки. Не можна виконати кару у неділю або в суспільні свята. Виконання даного виду покарання відбувається шляхом розстрілу або повішання, зазвичай це відбувається публічно.^[8]

Згідно доповіді Amnesty International влада Іраку все частіше виносить смертні вироки, в тому числі після телевізійних трансляцій досудових «признань», незаконних судів та заяв про застосування катувань. На даний час ця країна займає четверте місце у світі по кількості виконання смертних вироків після Китаю, Ірану та Пакистану. Влада Іраку розглядає смертну кару як стримуючий фактор протидії злочинності.^[9]

В **Японії** смертна кара передбачена за декілька видів злочинів, однак фактично смертні вироки виносяться лише за тяжкі вбивства та виконуються вкрай рідко (не більше ніж два – три у рік).^[10]

Смертна кара призначається за вчинення 13 кримінальних складів злочинів. Посягання на державу як правове благо; посягання на суспільство (підпал житла, дії, що викликали залізничну катастрофу зі смертельними наслідками, отруєння водопровідної води зі смертельними наслідками для людей); посягання на особистість (вбивство, розбійний напад зі згвалтуванням або що потягнув за собою смерть). Абсолютною карою смертна кара передбачена за вчинення змови з іноземною державою з метою спонукати її до озброєної агресії проти Японії. Крім Кримінального кодексу даний вид покарання передбачено в спеціальних законах (про злочинну дуель, про санкції за порушення правил контролю за вибуховими речовинами, про насильницький захват повітряних суден тощо).

Відповідно до статті 11 КК смертна кара виконується шляхом повішання, осуджений повинен до моменту виконання покарання перебувати у тюрмі.

Згідно статті 474 КПК Японії наказ про приведення до виконання смертного вироку повинен бути виданий протягом 6 місяців після винесення вироку, але цей строк може бути відкладено у випадку апеляції, перегляду судового рішення або амністії. Після розпорядження Міністра юстиції смертний вирок повинен бути виконаним протягом 5 днів.).^[11]

Малайзія має основним джерелом кримінального права Кримінальний кодекс, що базується на принципах та нормах англійського права. Однак також існують багато кримінальних законів, що характеризуються крайньою суворістю. «Закон про внутрішню безпеку» передбачає смертну кару як обов'язкове покарання за незаконне заволодіння вогнепальною зброєю, бойовим спорядженням та вибуховими речовинами. Законом про небезпечні наркотичні речовини передбачено смертну кару як єдине покарання за незаконну торгівлю наркотиками, а також за ввезення в країну 15 грамів героїну або морфію, 200 грамів анаші або 1000 грамів опіуму. Кримінальним кодексом передбачено смертну кару за вчинення вбивства, пособництво дитині або душевнохворому в самогубстві, за похилення людей, ведення війни проти уряду. Виконання смертного вироку відбувається через повішання.^[12]

Науковий керівник: д.ю.н., проф. Трубніков В.М.

Література:

1. ru.wikipedia.org/wiki/Смертная_казнь
2. Смертна кара за та проти. fexclub.su/t178037.htm
3. Крылова Н.Е., Серебренникова А.В. Уголовное право зарубежных стран (Англии, США, Франции, Германии). Изд. 2-е, перераб. и доп. Учебное пособие. – М.: Изд. «Зерцало», 1998. – 208 с.
4. Смертна кара в Китаї. smisl-jizni.ru/smertnaya-kazn-v-kitae
5. Смертна кара як виховний процес. Наркозаконодавство Китаю. stranaprotivnarkotikov.ru/smertnaya-kazn-
6. "Смертная казнь. мировые тенденции, проблемы и перспективы" /Квашиш В.Е./ Изд. «Юрайт», 2008. – 800 с. [lawmix.ru/Комментарии к законам/1908](http://lawmix.ru/Комментарии_к_законам/1908)
7. UN Human Rights Committee. Consideration of the 2d Periodic Report of the Republic of Cameroon. Meetings 1306–1308, 30–31 March 1994 // WWW.UN.ORG, посещено 21 октября 1999
8. Смертна кара в сучасному світі. Кримінальне право держав Африки. library.by/portalus/modules...referat...archives.php?
9. «Ирак: четвертое место в мире по количеству смертных казней на фоне телевизионных трансляций «признательных показаний», пыток и несправедливых судебных разбирательств AMNESTY INTERNATIONAL ПРЕСС-РЕЛИЗ Индекс AI: MDE 14/020/2007 (Для свободного распространения) № сообщения службы новостей: 068 ...20 апреля 2007 года <http://amnesty.org.ru>
10. Решетников Ф.М. *Энциклопедия юриста. 2005.* dic.academic.ru Япония
11. © Исмаилов Б.И., 2007. //Отмена смертной казни как основа тенденции гуманизации наказаний// Цифровая библиотека Украины elib.org.ua/politics/ua_readme.php...
12. Малайзія. basha.lv/?wp=386&lg=1

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ

Лисюк Олеся Сергіївна

студентка II курсу

факультету економіки, менеджменту і права

Київського національного торговельно-економічного університету

e-mail: Alesia073@meta.ua

Ключові слова: відповідальність, неповнолітня особа, вік, покарання.